

Współpraca NGO i JST w powiecie łosickim

Raport z badania

Projekt realizowany z dotacji programu
Program Aktywni Obywatele – Fundusz
Krajowy, finansowanego
przez Islandię, Liechtenstein i
Norwegię w ramach Funduszy EOG.

KRÓTKO O POWIECIE PRZASNYSKIM

Powiat łosicki jest to najdalej na wschód wysunięty powiat województwa mazowieckiego. Na wschodzie powiatu płynie rzeka Bug, która jest granicą w woj. podlaskim. W powiecie mieszkańcy utrzymują się głównie z rolnictwa oraz usług. Łosice są oddalone od Warszawy o 130 km, a 70 od Terespolu (przejścia granicznego z Białorusią). Z racji lokalizacji i pracowników w gospodarstwach rolnych, sytuacja związana z eskalacją wojny na Ukrainie w 2022 roku bardzo poważnie zachwiała rynkiem pracy w powiecie.

Według danych z 30 czerwca 2020 roku powiat zamieszkiwało 30 658 osób.

NGO NA TERENIE POWIATU

Na terenie powiatu zarejestrowanych w KRS jest 115 organizacji pozarządowych (w tym 46 OSP, KGW, Fundacje i Stowarzyszenia)

W mieście działają 23 organizacje pozarządowe.

Kiedyś działała prężniej Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich oraz Federacja Organizacji Pozarządowych Wschodnie Mazowsze - ale obecnie jest bardzo rzadko. Wśród rozmówców co jakiś czas pojawiają się odniesienia do Powiatowego Stowarzyszenia Animatorów Kultury (PSAK). To organizacja działająca od 2001 roku, przez te lata przechodziła przemiany. Dla wielu rozmówców to stowarzyszenie jest podstawą budowy aktywnych NGO w regionie. Odnoszą się do wspólnych działań, twierdzą, że relacje wsparcia i współpracy, zostały zbudowane w działaniach PSAK. Także wspólna etyka i podejście do działań społecznych wywodzą się z działania w PSAK. Obecna pełnomocniczka ds. organizacji pozarządowych wywodzi się z PSAK.

Niektórzy rozmówcy wspominają też działania SOKiAL (stowarzyszenie organizacji kultury i aktywności lokalnej w Krzesku). To stowarzyszenie prowadziło cykl szkoleń, ale w opinii rozmówców kiedyś działało prężniej, mieli większą dotację, obecnie wspierają tylko nielicznych. Nowe organizacje pozarządowe z terenu powiatu - nic nie wiedzą o istnieniu SOKiALu, nie wiedzą czy i z jakimi trudnościami mogą się do niego zwracać.

Obecnie pozarządowe z terenu miast i powiatu skutecznie działają dzięki pełnomocniczce ds. organizacji przy burmistrzu miasta Łosice oraz dzięki samodzielnym staraniom KGW.

WSPÓŁPRACA POWIATU I NGO

Władze powiatu nie prowadzą działań wzmacniających lokalne organizacje pozarządowe. Starostwo Powiatowe robi minimum. Uchwała "Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi". Rozmówcy sami twierdzą, że środki ujęte w tym programie są bardzo skromne. Organizacje nie widzą sensu w ubieganiu się o nie.

W części gmin, leżących wzdłuż rzeki Bugu, organizacje pozarządowe mogą liczyć na wsparcie LGD "Tygiel Dolny Bugu". Rozmówcy z Gminy Sarnaki oraz Stara Kornica zgodnie określili, że dla nich LGD to jest bardzo ważnym ośrodkiem wspierającym. Tam szukają inspiracji do działań, pomysły na projekty. Korzystają ze szkoleń prowadzonych przez LGD.

Z rozmów z organizacjami z pozostałych gmin powiatu - zdecydowanie największe wsparcie uzyskują od władz miasta Łosice oraz od Dyrektorki Domu Kultury, działającej w sieci Powiatowa Sieć Animatorów Kultury PSAK. W ich opinii ta współpraca jest podręcznikowa. Mogą zwracać się po pomoc finansowe oraz wsparcie niefinansowe przy organizacji działań.

W całym powiecie prężnie działają lokalne Koła Gospodyń Wiejskich.

WSPÓŁPRACA MIASTA ŁOSICE I NGO

Władze miasta i gminy Łosice bardzo pręźnie wspierają swoje organizacje pozarządowe.

Od lat jest uchwalany program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Program jest regularnie poddawany konsultacjom, które obecnie nie wprowadzono większych zmian. Dzięki dobrym konsultacjom pierwszej wersji programu, nie ma konieczności corocznej reformy zasad współpracy i zasady konkursu.

- konsultacje odbywają się raz do roku. Można zgłaszać uwagi online lub osobiście. Ponieważ edycja konkursowa była powszechnie konsultowana z NGO przed laty. Obecnie nie ma zgłaszanych większych uwag w procesie konsultacji.
- Czasem podczas spotkań przedstawicieli ds ngo z organizacjami, pojawiają się kwestia na nowe tematy do konkursu, ale sama procedura pozostaje niezmienna.

Jest powołany pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych, który jest w randze doradcy burmistrza.

Tak dobra współpraca burmistrza i przedstawicieli NGO, wynika z tego, że sam burmistrz wywodzi się ze środowiska organizacji pozarządowych. Rozumiem specyfikę ich pracy, przedstawiciele NGO mają bezpośrednie kontakty z burmistrzem lub pełnomocniczką.

Działania na rzecz organizacji - **informowanie oraz prowadzenie konkursów, są przypisane do pracowniczek biura obsługi burmistrza.** To sprawia, że wiele spraw ważnych dla NGO szybko trafia na obrady. I jest osoba, która ma wpisane w zakres obowiązków służbowych, wspieranie NGO.

Takie działania bardzo usprawniają współpracę na linii NGO - JST. **To dobra praktyka, którą warto wprowadzić w innych miastach na terenie woj. mazowieckiego.**

Urzędniczka brała udział w spotkaniach prowadzonych podczas badania, zadawać konkretne pytania przedstawicielom NGO, szukała porad, jak prowadzić procedury, by były jak najefektywniejsze ze strony NGO i urzędu.

W mieście i gminie Łosice jest zarejestrowanych 24 organizacje pozarządowych z czego 1 jest OPP.

Ponadto to, w mieście i gminie Łosice jest powołany pełnomocnik ds organizacji pozarządowych. Jest to osoba z dużym doświadczeniem we współpracy z lokalnymi NGO, świadoma trudności, ucząca się, korzystająca z pomocy organizacji pozarządowych z całego województwa.

W gminie i mieście Łosice zdecydowano nie powoływać Rady Działalności Pożytku Publicznego. Poważnie rozważano takie rozwiązanie, ale stwierdzono, że jest to małe miasto i mała gmina. Przedstawiciele aktywnie działających NGO znają się dobrze, często spotykają przy różnych wydarzeniach. Jeśli są jakieś wątki, pomysły trudności, szybko reagują, organizują spotkania i potem spotykają się z burmistrzem.

Spotkania organizowane przez pełnomocniczkę i szybki dostęp do biura burmistrza sprawdzają się w działaniu. To na spotkaniach można omówić istotne kwestie, na które szybko można znaleźć rozwiązanie. Sprawny dostęp do biura obsługi burmistrza sprawia, że wiele pomysłów czy ustaw może być sprawnie omawiana ze stroną społeczną.

Jest opracowywany regularnie roczny program współpracy, początkowo wiele organizacji brało udział w konstelacjach ram programu i konkursów w nim zapisanych. Obecnie wszyscy rozmówcy uznają, że zasady są optymalne. Nie biorą udziału w spotkaniach konsultacyjnych. Mają za to poczucie, że jeśli sytuacja będzie tego wymagać, będą mogli zgłosić zmiany w zapisach.

Na terenie gminy i miasta Łosice są prowadzone spotkania dla organizacji pozarządowych. Organizuje je biuro burmistrza przy wsparciu pełnomocniczki ds. organizacji. Pełnomocniczka, przez charakter swojej pracy, pozostaje w stałym kontakcie z przedstawicielami organizacji pozarządowych.

Dzięki temu, że jest jasna struktura w urzędzie, do pełnomocniczki łatwo trafiają osoby, które dopiero zakładają organizacje pozarządowe na terenie gminy. Szybko mogą uzyskać fachową pomoc i wejść w szeregi organizacji działających na terenie miasta i gminy Łosice.

Zalety/ mocne strony współpracy	Wady/ deficyty współpracy
	konkursy znane, raz w roku prowadzone, niska kwota przyznawanych dotacji
	Organizacje pozarządowe słabo znają zasady przyznawania dotacji. Wśród organizacji, które znają zasady konkursu, panuje przekonanie, że wyniki konkursu są znane. Dotacje przyznawane są zgodnie z sympatiami politycznymi.
zadaniem mieszkańców miasta i gminy Łosice, starostwo nie prowadzi konkursów. udziela finansów samodzielnie i na niejasnych zasadach.	
Miasto Łosice - prowadzi konkurs i konsultacje społeczne, mieszkańcy brali w nich udział na początku, teraz zasady konkursu - nie zmieniają się i działają dobrze.	
Prowadzenie konkursów i innych spraw związanych z organizacjami pozarządowymi prowadzi pracowniczka z biura obsługi burmistrza. To poprawia przepływ informacji o tym co dzieje się w mieście z organizacjami pozarządowymi. Przedstawiciele organizacji mogą sprawnie umówić się na spotkanie z burmistrzem jeśli jest taka potrzeba.	
W urzędzie powołany jest pełnomocnik ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. jest to osoba od lat działająca w 3 sektorze. Osoba ta pracuje też w jednostce zajmującej się kulturą w mieście. TO połączenie funkcji daje jej szeroką wiedzę i rozeznanie w sytuacji organizacji pozarządowych w mieście.	
W części powiatu łosickiego, bardziej oddalonej od miasta. Organizacje pozarządowe otrzymują wsparcie od LGD z Drohiczyzna "Tygiel doliny Bugu" . To prężnie działająca organizacja, zrzeszająca gminy z obu brzegów Bugu.	

Przedstawiciele organizacji pozarządowych bardzo dobrze oceniają współpracę z władzami miasta. Zasady konkursowe są znane. Tematy konkursów i kwoty też są znane. Dodatkowo mogą zgłaszać swoje pomysły/sugestie do przedstawiciela NGO przy urzędzie.

Przedstawiciele NGO znają się między sobą, spotykają podczas organizowanych dla nich spotkań.

Rozmówcy bardzo chwalą sobie zasady współdziałania z władzami samorządowymi.

W rozmowach z organizacjami z tego obszaru wybija jeden wątek inny niż w rozmowach z organizacjami w innych częściach województwa. W Łosicach, działający system łatwo wprowadza nowe organizacje pozarządowe w swoje tryby. Dzięki temu, że nowe organizacje, już w momencie rejestracji trafiają do biura obsługi burmistrza, szybko dowiadują się o zasadach konkursowych, są dopisani do listy kontaktowej, są zapraszani na spotkania, a jeśli to konieczne, są dla nich organizowane szkolenia. To bardzo dobra praktyka. Dzięki niej unika się różnic między wieloletnimi i nowymi organizacjami pozarządowymi w dostępie do znajomości procedur oraz w dostępie do wiedzy, który czasem widać w innych częściach województwa.

WYZWANIA

Różne podejście do wsparcia organizacji pozarządowych jakie widać między miastem oraz starostwem powiatowym to dobry przyczynek do omówienia wyzwań, które stoją przed środowiskiem organizacji pozarządowych w tym regionie.

- Do wyzwań należy znacząca różnica w jakości współpracy między władzami miasta i gminy Łosice (gdzie ta współpraca jest bardzo dobra) a władzami powiatu (gdzie praktycznie nie ma współpracy z NGO).

Na podstawie rozmów i zebranych informacji, widać, że w gminie i mieście Łosice jest bardzo doświadczone środowisko współpracy organizacji pozarządowych. Działania prowadzone przez członków PSAK widać dojrzałym podejściu do działań społecznych, w spójności wartości między pracownikami poszczególnych organizacji. W związku z tym pojawiają się wyzwania jak dla doświadczonego środowiska organizacji. Jak radzić sobie z wypaleniem członków organizacji pozarządowych, brakiem wolontariuszy, wypaleniem związanym z pisaniem projektów. Jak szukać kolejnych aktywnych członków w stowarzyszeniach. To wyzwania, na które można uzyskać wsparcia w Warszawie lub z Siedlcach. Zupełnie inna jest sytuacja w całym powiecie, gdzie jest więcej początkujących organizacji. Liczebnie jest ich więcej niż organizacji w mieście. Dlatego trudno, organizując szkolenia lokalne, zapraszać specjalistów we wspieraniu doświadczonych pracowników organizacji pozarządowych. Dlatego osoby o najdłuższym stażu w organizacji, mają trudności w znalezieniu wsparcia. Albo działają na granicy wypalenia albo próbują szukać wsparcia na własną rękę. Warto zastanowić się jak można zorganizować wsparcie dla małej grupy organizacji. Bez tego, istnieje niebezpieczeństwo, że najbardziej aktywne organizacje przestaną działać, gdy ich członkowie ulegną całkowitemu wypaleniu. Główni liderzy działają od lat, w tym samym środowisku. Znają swoje dobre strony i ograniczenia, zdają też ograniczenia swoich partnerów. To naturalne, że po kilku latach pojawia się wypalenie zawodowe, zmęczenie aktywistów. Warto wprowadzić działania zaradcze - spotkania indywidualne, szkolenia skupione na pracy nad sobą pracowników. Rozmowy o zmianie itp. To naturalna kolej rzeczy w takich środowiskach skupionych na pomaganiu.

- A taka sytuacja byłaby ze szkodą dla całego środowiska organizacji pozarządowych a także mieszkańców powiatu.
- Na terenie powiatu jest prawie 100 organizacji pozarządowych działających krótko oraz coraz więcej zupełnie nowych takich jak liczne Koła Gospodyń Wiejskich. Potrzeba działań integrujących to środowisko. Szkolenia z podstawową wiedzą o planowaniu i pisaniu projektów.
- Wyzwania w powiecie łosickim, podobnie jak w całym woj. mazowieckim, jest powstawanie w krótkim czasie wielu Kół Gospodyń Wielkich (prawie w każdym sołectwie, w niektórych zawiązały się 2 KGW. Z jednej strony są to działania aktywizujące społeczność wiejskie, ale z drugiej strony brakuje szkoleń i wsparcia merytorycznego dla przedstawicieli KGW.
- W mieście działają prężne organizacje pozarządowe, które działają od lat, mają potencjał w pisaniu wniosków i pozyskiwaniu środków. nowopowstałe KGW - odstają na tym tle. nie wszystkie KGW czują się organizacjami pozarządowymi, chcą brać udział w szkoleniach i samodzielnie pisać wnioski. A przez ustawę i dofinansowanie z ARIMR - mają dostęp do środków, do których nie mają dostępu pozostałe NGO. Na podstawie przeprowadzonych rozmów widać jak bardzo ta sytuacja psuje nastroje wśród organizacji z terenu powiatu. Różnica w szansach na dotacje, zaburza relacje, część organizacji zastanawia się czy nie założyć KGW tylko by pozyskiwać budżet. Takie pogorszenie nastrojów, widać wielu częściach województwa. Warto wprowadzać działania jednoczące środowisko.
- Stowarzyszenia działające od lat, mają podzielone obszary wpływów, dopasowania finansowanie i zakresy działań. Porównując to, z innymi obszarami w województwie mazowieckim. Widać, że w tym terenie niedługo będzie potrzeba inspiracji - przez to, że system wsparcia działa od lat, działa dobrze, organizacje wiedzą w czym się specjalizują. W działaniach widać pewną stagnację. To dobre i złe jednocześnie. Warto zastanowić się skąd można brać inspiracje do nowych działań. Ta sytuacja wpływa też na wypalenie osób zaangażowanych w działania społeczne.